

FESTIVALI

Festivali so slovesne prireditve, kjer se izkazuje posebno spoštovanje umetnosti ali pa velikim osebnostim glasbe, dramatike ali poezije. V dobi antike so že bile take prireditve; obdajali so jih s slovesnim bogoslužjem. Zveza med bogoslužjem in manifestacijami umetnostnih stvaritev se je dolgo ohranjala. Še pred prvo svetovno vojno je pri takih prireditvah prevladoval verski motiv. Med najslavnejšimi festivali je bil v tisti dobi v Evropi teden velikonočnih prireditev v Oberrammgau na Bavarskem, kjer so prebivalci vasi igrali pasijonske igre. Poleg tega festivala je bil zelo znan tudi vsakoletni festival v Bayreuthu na Bavarskem. Richard Wagner je zgradil gledališče z odrom samo za njegove opere. Ljudje so morali tudi tja prihajati s posebnim "pobožnim" razpoloženjem, ker je Wagner predpisal, kako se mora občinstvo obnašati med izvajanjem njegovih oper v dvorani.

Med prvo in drugo svetovno vojno so začeli festivali postajati gosti. Prometne zveze so bile lažje in finančne potrebe raznih držav so naraščale. Zlasti manjše države so začele misliti na to, kako pritegniti število petičnih tujcev v razna središča. Med državami, ki so mogle najbolj uspešno poseči za tem sredstvom, je bila Avstrija. Dunaj je imel visoko glasbeno tradicijo, bil je center važnih gledališč in dirigenti dunajskih opernih gledališč so uživali svetovni sloves. Interpretacija glavnih oper je ravno na dunajskih odrih našla svoj najboljši in najpristnejši izraz. Dunaj je sploh bil vedno središče glasbe. Imena Beethovena, Schuberta, Schumana, Haydna in Lizsta so zvezana z glasbeno slavo in tradicijami Dunaja.

Salzburg velja za Mozartovo mesto in dunajska vlada je z vsemi sredstvi podprla zamisel, da se začno prirejati vsakoletni festivali v rojstnem mestu enega največjih glasbenikov sveta. Mesto samo je polno umetnostnih spomenikov in zgradb, ki morejo služiti opernim in dramskim prireditvam. Spred festivalov so izpolnjevala v glavnem Mozartova in Hofmannsthalova dela. Kar je bil Dunaj v 19. stoletju, to je postal Salzburg v našem času: evropsko glasbeno središče v poletnih mesecih in ob njegovih prireditvah se danes zbira tam kulturna elita vsega sveta.

Festivale imajo tudi v Ljubljani. Ko je po Hitlerjevi zasedbi grozilo, da festivalov v Salzburgu več ne bo, se je resno govorilo o tem, da bi festivale prenesli v drugo Salzburgu podobno mesto — v *Ljubljano*. Glavne prireditve bi bile na Kongresnem trgu na ploščadi pred Nunsko cerkvijo.

Vojne in druge homatije festivalov niso zavrnilo; njih število narašča in so znak in dokaz kulturne višine narodov.

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Glasbeni odsek

Enajsti kulturni večer

v soboto 12. oktobra ob 19. uri
v dvorani Bullrich, Sarandí 41

FESTIVAL V SALZBURGU

(Predvajanje filma z odlomki iz Mozartovih oper)

Posebnih vabil ni

"Če si torej postavljamo vprašanje, ali je poezija našega časa res poezija tega časa in kakšna bi morala biti, nima pomena merititi njeno sodobnost in s tem v zvezi njeno življenjsko moč z zunanji. mi. goljufivimi znamenji: iz sedanjega časa in naših razmer gotovo izvira in zato ji sodobnosti ne moremo odrekat; vprašanje je le, če je poezija in kdaj je poezija... Edino v tem je vprašanje in v ničemer drugem in nanj ne moremo odgovarjati samo z merili sociološke analize in abstraktni estetike, ampak z vso svojo zavestjo in čutenjem, ker končno spoznavanje in doživljanje umetnosti sega v najbolj skrite plasti človeške notranjosti. Če nas dosti današnjega pisanja v kriticah in prostih verzih pusti hladne brez pretresa zavzetosti — in najbrž to ni samo občutek posameznikov — je hkrati s tem dan tudi odgovor na vprašanje globlje zveze takšnega pisanja s časom. Naši najbolj razširjeni poetični simboli in stili so sodobni v tistem pomenu besede, da jih pišejo tudi sodobniki. Zdi se mi, da je to premalo in da si lahko pri vsej obzirnosti želimo več kolumbovskega, kopernikijanskega duha za odkrivanje širokih, še ne odkritih svetov v naših srcih in več iskanih čistih in novih, nekonvencionalnih oblik in besed, ki so že dolgo tukaj in čakajo, da se poezija v njih vtelesi..."

"Modernizem in tradicionalizem, kakršna se pojavljata v sodobni liriki, sta največkrat samo dve različni obliki kapitulacije pred dvajsetim stoletjem: prva skriva to svojo kapitulacijo v šaraste cunje polblaznih metafor, dišečih po psihoanalizi in mašinskem olju, druga pa obledele historične kostume, zaudarjajoče po idejnem in formalnem naftalizmu."

Iz ankete v Radio Ljubljana
o sodobni poeziji.

Štirinajsta prireditve

Enajsti kulturni večer
v soboto 12. oktobra ob 19. uri
v dvorani Bullrich, Sarandí 41
FESTIVAL V SALZBURGU

Večer Glasbenega odseka

Petnajsta prireditve 1957

Dvanajsti kulturni večer
v soboto 19. oktobra 1957 ob 20.
v kolegiju "Santa Rosa",
Bartolomé Mitre 1655

DIEGO FABBRI

in njegova drama

PREISKAVA - INQUISIZIONE

Literarno dramaturški uvod v
predstavo, nje igro in režijo.

Večer Gledališkega odseka

kronika

— Dne 31. oktobra 1957 poteče rok za rokopise, namenjene knjižnemu natečaju razpisa knjižnih nagrad Slov. kult. akcije za l. 1957.

— Gledališki odsek Slov. kult. akcije pripravlja uprizoritev drame D. Fabbrija "PREISKAVA" in bo sodeloval s predstavo pri Katoliški akciji za proslavo praznika Kristusa Kralja.

— Lutkovno gledališče v salonu Bullrich, Sarandí 41, Capital, bo dne 5. oktobra ob 18. zvečer priredilo predstavo Claudelove drame "Marijino oznanjenje". Opozorjamo na to izvedbo dela, ki je tudi med nami zelo znano in vabimo k predstavi, ki jo izvede poseben ansambel. Delo bo podano v kaste-ljanskem prevodu Batistesse.

doma in po svetu

— Ljubljanski festival je obiskal univ. prof. Sisir Chatterjee iz Kalkute v Indiji. Pred kratkim je izdal izbor Prešernovih pesmi v bengalščini, enem izmed najbolj razširjenih jezikov Indije. Ker ne zna slovenščine, je pesmi prevedel iz angleščine, pri tem mu je pa pomagal univ. prof. Janko Lavrin, ki poučuje slovanske jezike na univerzi v Nottinghamu na Angleškem. Iste dni je bil na festivalu v Ljubljani tudi angleški komponist Stanley Bate, ki je eden izmed najpomembnejših angleških skladateljev našega časa. Poslušal je koncerte ljubljanske Filharmonije in izjavil, da spada ta orkester gotovo med najboljše v Evropi.

— Radio Ljubljana je v marcu priredil anketo o problemih sodobne poezije. S svojimi odgovori so sodelovali pesniki Božo Vodušek, Matej Bor, Jože Udovič, Cene Vipotnik, Peter Levce, Ivan Minatti in Kajetan Kovič.

— France Stele je v Ljubljani izdal Zbornik za umetnostno zgodovino, IV. letnik, ki je posvečen sedemdesetletnici Izidorja Cankarja. Letos je slavil sedemdesetletnico tudi umet. zgodovinar Fr. Stele.

— Anton Melik je pri Slovenski matici v Ljubljani izdal drugi del Slovenije. Obsega Štajersko, Prekmurje in Mežiško dolino.

— Državna založba v Ljubljani je dosedaj v sodelovanju z Moderno galerijo in Jakopičevim paviljonom izdala monografije o naslednjih umetnikih: Božidar Jakac, Fran Tratnik, Gojmir Anton Kos, Zdenko Kalin, Riko Debenjak, in ciklus Miha Maleša "Makedonija".

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Gledališki odsek

Sobota 26. oktobra ob osmih zvečer
in nedelja 27. oktobra ob petih popoldne
obakrat v kolegiju "Santa Rosa", Bartolomé Mitre 1655

diego fabbri

preiskava

drama v treh dejanjih

poslovenil

branko rozman

V glavnih vlogah bodo nastopili *Marija Kutnar Jeločnikova, Maks Borštnik, Maks Nose* in *Jože Rus*; režiser *Nikolaj Jeločnik*.

Izšel je tudi poseben zbornik Likovni svet.

— Veliko pridobitev za arheologijo in za študij starih grških epov sta doprinesla Grk Ventris in Anglež Chadwick z razrešitvijo glinastih tablic, ki so jih zbrali v zadnjih petdesetih letih v Knosu, Pylosu in Mikenah. Mikenska kultura (1750 - 1400 pr. Kr.) se nam s tem odkritjem dosedaj nepoznatih znakov in jezika, ki je podoben staremu grškemu, približa iz prazgodovine v zgodovino. Homerjev svet ni enak z mikenskim, čeprav se je Homer po tradiciji spominjal te dobe in iz nje pesnil. Razlike so večkrat izredne: Mikenci so n. pr. svoje mrtve pokopavali — Homerjevi junaki so jih zažigali na velikih pogrebnih grmadah. Organizacija dela in administracija sta bili v Pylosu zapleteni — Homer nam je prikazal raje rustično brezskrbnost in zdravo naravnost. Novo odkriti podatki govoré o visoko razvitem obrtništvu in kažejo predvsem stvarnost življenja v mestu, kjer je bil Agamemnon "gospodar bojevnikov in bardov" in kjer sta bila v zabavo lov in piratstvo.

— Za 350. obletnico španskega pisatelja Cervantesa bodo v Parizu pripravili najdražjo izdajo njegovega dela "Don Kihot." Cena bo tako visoka, ker ga bo opremil znani katalonski slikar Salvador Dalí. Objavili bodo najprej en izvod, ki bo označen s črko "A" in jo ponudili najvišjemu ponudniku;

izklicna cena bo 10 milijonov frankov (en milijon pesov). Nadaljni izvodi bodo nekoliko cenejši: tri izvode bodo prodali po 1.700.000 frankov, 25 izvodov po 500.000 frankov, 50 izvodov po 300.000 frankov, ostale pa po 150.000 frankov izvod. Izvod, označen s črko "A", bo tiskan na egiptovskem papirju in bo imel deset izvornih akvarelov Salvadorja Dalija, tri vrste izvornih risb na japonskem imperialnem papirju ter 15 barvnih litografij istega slikarja. Ostali izvodi bodo imeli samo litografije, posnete po izvorniku. Knjigo bo izdal založnik Joseph Forest.

— V Pragi so slovesno proslavili dvajsetletnico smrti kritika in esejista F. X. Šalde, ki je bil profesor za romansko literaturo na Karlovi univerzi v Pragi. Izdajal je znane "Šaldove zapiske", literarno kritično revijo, ki jo je pisal sam. Vodilna praška revija "Novy život" je celo aprilsko številko posvetila njegovemu delu in razlagi njegovega ogromnega dela.

— V Nemčiji so objavili podatke o knjigah, ki so šle lansko leto najbolj v prodajo. To niso bile več leposlovne knjige, ampak knjige "politične" vsebine. Na prvem mestu je delo publicista Sieburga, ki je napisal življenjepis Napoleona. Na drugem mestu je delo Paula Setheja "Med Bonnom in Moskvo" in znanstveno reportažno delo Roberta Jungka "Svetleje kot tisoč sonc."